

Kaitseministeeriumi 2006. a
raamatupidamise aastaaruande
õigsuse ja majandustehingute
seaduslikkuse audit riigi
majandusaasta koondaruandele
hinnangu andmiseks

Sisukord

Riigikontrolli hinnang 2006. a majandusaasta aruande õigsuse ja tehingute seaduslikkuse kohta	3
Majandusaasta aruande õigsus	3
Majandusaasta aruanne on olulises osas õige	3
Tähelepanek raamatupidamisarvestuse korralduse kohta	3
Majandustehingute vastavus riigieelarve seadustele	4
Tehingud on enamasti sooritatud seadustega kooskõlas	4
Tähelepanekud tehingute seaduslikkuse kohta	4
Eelmise aasta auditi märkuse ja tähelepanekutega arvestamine	7
Kaitseministri vastus	9
Ülevaade Kaitseministeeriumi valitsemisalast	11
Auditi iseloomustus	12
Auditi eesmärk	12
Hinnangu andmise kriteeriumid	12
Auditi ulatus ja käsitusviis	12
Riigikontrolli varasemaid auditeid Kaitseministeeriumis	15

Riigikontrolli hinnang 2006. a majandusaasta aruande õigsuse ja tehingute seaduslikkuse kohta

Majandusaasta aruande õigsus

Majandusaasta aruanne on olulises osas õige

1. Riigikontrolli hinnangul on kontrollitud tehinguklasside saldod kajastatud Kaitseministeeriumi majandusaasta aruandes 31.12.2006. a seisuga olulises osas õigesti.

2. Kaitseministeeriumi aastaaruande näitajate õigsusele hinnangu andmise käigus hindas Riigikontroll ainult riigi majandusaasta koondaruande seisukohalt oluliste tehinguklasside (vt tabel lk 13) vastavust raamatupidamise seadusele, rahandusministri asjakohastele määrustele ning raamatupidamise heale tavale.

3. Auditi käigus tehti mitmeid raamatupidamisarvestust puudutavaid tähelepanekuid, mis summade ebaolulisuse tõttu ei mõjutanud Riigikontrolli hinnangut majandusaasta aruande õigsuse kohta ja mis tuuakse ära kaitseministrile saadetas eraldi märgukirjas.

4. Eraldi tähelepanu peab Riigikontroll vajalikuks juhtida varusid puudutavale raamatupidamisarvestusele ja korraldusele. Varude suurus Kaitseministeeriumi valitsemisalas oli 31.12.2006. a seisuga 1,038 mld kr, sh Kaitseväe Logistikakeskuse varud 0,959 mld kr ehk 92,4% koguhulgast. Eri ladusid on logistikakeskuses üle 140.

5. Logistikakeskus, kes peab kaitseväele tagama logistilise toetuse, ei ole suutnud planeeritud mahus rakendada tänapäevast laovarvestusprogrammi, mille käivitamist alustati juba 2005. aastal. Ladude teenistus on kinnitatud koosseisudega võrreldes alakomplekteeritud ning samuti on vähe laovarvestusega tegelevaid raamatupidajaid.

Kaitseministri vastus: Kaitseväe Logistikakeskuse eestvedamisel juurutatava infosüsteemi MAS-Axapta laovarvestuse mooduli (WMS) käivitamine on hetkel projekti esimene prioriteet ning on kavas lõpetada 2007. aasta lõpuks. Esimesed laod on uude infosüsteemi üle viidud ja töötavad paralleelselt vana laovarvestusprogrammiga. Ülejäänud ladude osas toimuvad ettevalmistustööd ja ladude ülekandmine toimub vastavalt aastainventuuride läbiviimisele. Takistavateks teguriteks on hetkel relvastuse ja laskemoona ladude andmebaaside salastatuse nõue ning inimressursi puudumine.

Laoarvestusega tegelevate raamatupidajate vähesuse ja ladude teenistuse alakomplekteerituse põhjuseks on olnud suur kaadrivoolavus. Hetkel toimub koosseisutabeli muudatusettepanekute kinnitamine, kus kajastuvad täiendavad ametikohad lisandunud ülesannete täitmiseks.

6. Riigikontrolli arvates ei ole Kaitseväe Logistikakeskus suutnud analüüsida laovarude liikumisi ega hinnata, kas laos on vajalikul hulgal vajalikke varusid. Olemasolevate varude seisukorda, kasulikku eluiga ja realiseerimiskõlblikkust hinnatakse pealiskaudselt. Nimetatud puuduste tõttu ei saa olla kindel, et varad on bilansis kajastatud õiges väärtuses.

Kaitseministri vastus: Varude ladustamisega seotud probleemide üheks põhjuseks on olnud piisavate sorteerimis- ja komplekteerimispindade

Tähelepanek raamatupidamisarvestuse korralduse kohta

puudumine, eelkõige just suurte koguste saabumisel. Kaitseväge Logistikakeskuses on alustatud olemasolevate varude seisukorra ja vajaduste kaardistamisega. Alustatud on laovarude ümberladustamisega ning mittevajaliku ja kasutuskõlbmatu varustuse hävitamisega. Koostöös KJPS logistikaosakonnaga on moodustatud töögrupp varustuse elutsükli kulude planeerimiseks kaitseväes.

Majandustehingute vastavus riigieelarve seadustele

Tehingud on enamasti sooritatud seadustega kooskõlas

7. Valimisse langenud majandustehingud on sooritatud kooskõlas riigieelarve seadusega ning 2006. aasta riigieelarve ja lisaeelarve seadusega.

Tähelepanekud tehingute seaduslikkuse kohta

8. Sarnaselt 2005. aastaga esineb riigiteenistujate ametinimetuste ja palgaastmestiku seaduse, riigihangete seaduse ja riigivaraseaduse rikkumisi ning puudujääke sisekontrollisüsteemis. Sellekohased tähelepanekud on toodud punktides 9–18.

Mõnede tehingute sooritamisel on rikutud riigiteenistujate ja ametinimetuste palgaastmestiku seadust

9. Mitmes kaitseväge asutuses ja väeosas on kehtestatud palgaastmed, mis ei ole kooskõlas riigiteenistujate ametinimetuste ja palgaastmestiku seadusega. Töötajate palgaastmete määramisel on aluseks võetud Riigikantseleile, ministeeriumile ja Õiguskantsleri Kantseleile kehtestatud palgaastmed¹, kuigi oleks pidanud lähtuma teistes ametiasutustes kehtestatud palgaastmetest². Sellest tulenevalt on töötajatele määratud kõrgemaid palgaastmeid Kaitsejõudude Peastaabis, Kuperjanovi Üksik-Jalaväepataljonis, Kaitseväge Ühendatud Õppeasutuses, Tapa Väljaõppekeskuses ja Mereväes.

10. Riigikontroll on endiselt seisukohal, et kaitseväge asutused peavad lähtuma riigiteenistujate ametinimetuste ja palgaastmestiku seaduse § 10 lõikes 8 sätestatud palgamääradest senikaua, kuni seadus sellisena kehtib. Kui Kaitsejõudude Peastaap leiab, et kaitsevägele peaksid kehtima teistsugused palgamäärad, tuleb koostöös Kaitseministeeriumiga algatada seaduse muutmine.

Kaitseministri vastus: Kaitseministeerium on Riigikontrolliga samal seisukohal, et kaitseväge asutused peavad lähtuma ametnike ametisse nimetamisel neile palgaastmete ja palgamäärade määramisel riigiteenistujate ametinimetuste ja palgaastmete seaduse paragrahvi 10 lõikes 8 sätestatust.

Kaitseväge juhataja on pöördunud ministeeriumi poole ettepanekuga muuta riigiteenistujate ametinimetuste ja palgaastmete seadust. Kaalume riigiteenistujate ametinimetuste ja palgaastmete seaduse muudatust. Siiani on seda takistanud kaitseväge õiguslikku korraldust puudutava seaduse puudumine, mis täpselt määratleks kaitseväge asutuste õigusliku staatuse. Senikaua, kui ei ole riigiteenistujate ametinimetuste ja palgaastmete seadust muudetud, peab kaitsevägegi lähtuma praegusest seaduse sõnastusest.

¹ Riigiteenistujate ametinimetuste ja palgaastmestiku seadus, § 10 lg 6

² Riigiteenistujate ametinimetuste ja palgaastmestiku seadus, § 10 lg 8

Mõnede tehingute sooritamisel on rikutud riigihangete seadust

11. Nii nagu 2005. aastal ostsid mitmed kaitseväe asutused ka 2006. aastal teenuseid ja kaupu ilma riigihanget korraldamata:

- Merevägi kütust ning laevaremondi-, reisi- ja agenditeenuseid viielt ettevõttelt kogusummas 5,23 mln kr,
- Kuperjanovi Üksik-Jalaväepataljon kontoritarbeid ja soojusenergia tootmiseks vajalikku puiduhaket 1 009 598 kr ulatuses,
- Kaitseväe Ühendatud Õppeasutus trükiseid 499 101 kr ulatuses,
- Kaitsejõudude Peastaap reisiteenuseid kogusummas 12,215 mln kr.

12. 2006. a kehtinud riigihanke seaduse kohaselt tuli riigihange korraldada, kui eeldatav hankelepingu maksumus ilma käibemaksuta on kaupade ostmise või teenuste tellimisel 300 000 kr ja üle selle. Riigihangete seaduse § 4 lg 7 kohaselt ei kuulu lennupiletid erandite alla, mis oleks lubanud nimetatud teenust osta riigihanketa.

13. Lisaks ülaltoodule jäeti esitamata osa riigihangete deklaratsioone (Kaitseväe Ühendatud Õppeasutused, Kuperjanovi Üksik-Jalaväepataljon) või esitati need hilinedes (Kaitseministeerium, Kaitsejõudude Peastaap, Kaitseväe Logistikakeskus, Kaitseväe Ühendatud Õppeasutused, Kuperjanovi Üksik-Jalaväepataljon, Merevägi).

Kaitseministri vastus: Oleme leidnud 2006. a riigihanketa soetatud reisiteenuste ja kütuse hankimise probleemile Mereväes järgmise lahenduse: Kaitseväes on mainitud valdkondades korraldatud ühtne riigihange, mis laieneb ka mereväele.

Mereväes on riigihangete deklaratsioonide esitamise eest määratud vastutav isik ning edaspidi esitatakse deklaratsioonid õigeaegselt.

JVÕKis Kuperjanovi Üksik-jalaväepataljon on tugevdatud väeosa sisest kontrolli riigihangete läbiviimisel. Kuna väeosas puudub võimekus laiaulatuslike hangete korraldamiseks, on JVÕKi Kuperjanovi Üksik-jalaväepataljon ja Riigihanke OÜ vahel sõlmitud leping.

JVÕK Kuperjanovi Üksik-jalaväepataljon ja Riigihanke OÜ vahel sõlmitud leping hõlmab kohustust deklareerida vajalikud tehingud Riigihanke registrites. Väeosa siseselt on täpsustamisel kord sissekande tegemisest üle 100 000 krooniste tehingute korral.

Kaitseväe Ühendatud Õppeasutuste (edaspidi KVÜÕA) poolt korraldatakse trükiste soetamine riigihangete seadust järgides. Alates 02.04.2007 kasutab KVÜÕA läbiviidud ja läbiviidavate riigihangete õiguspäraseks korraldamiseks lepingujärgset teenust, millega tagatakse ka riigihanke deklaratsioonide korrektne esitamine.

Kaitsejõudude Peastaabis korraldati 2007. a kaitseväe reisiteenuste jaoks ühtne riigihange ning 16.04.2007 sõlmiti KJPS ja AS Estraveli vahel leping Krediidiõigustega püsikliendileping korporatiivsete reisiteenuste müügi kohta. KJPS-s on väljatöötamisel asutusesisene regulatsioon

riigihangete läbiviimiseks. 2006. a läbiviidud riigihangete kohta on esitatud kõik deklaratsioonid.

Kaitseväe Logistikakeskusest on riigihangete deklaratsioone puudutav ebakorrektsus töökorraldusest kõrvaldamisel.

Mõnede tehingute sooritamisel on rikunud riigivaraseadust

14. Riigivara registris on osa varadest valesti kajastatud või pole üldse kajastatud. Sellest annavad tunnistust järgmised näited:

- Registris ei ole mõnikord märgitud volitatud kasutajaks asutust, kes vara kasutab (Kaitsejõudude Peastaap, Kaitseväe Logistikakeskus, Merevägi).
- Registris on asutuse nimel kajastatud varasid, mis ei ole asutuse bilansis ega kasutuses (Kaitsejõudude Peastaap, Kaitseväe Ühendatud Õppeasutus, Kuperjanovi Üksik-Jalaväepataljon).
- Osa mahakantud põhivarast ei ole registrist kustutatud (Kuperjanovi Üksik-Jalaväepataljon, Kaitseministeerium).
- Mõnede varade ümber- ja allahindlused on jäetud registris kajastamata (Kaitseministeerium, Kaitsejõudude Peastaap, Kaitseväe Ühendatud Õppeasutus, Kaitseväe Logistikakeskus, Merevägi).

Kaitseministri vastus: Kaitseministeerium nõustub viidatud puuduste olemasoluga vara registreerimisel riigivara registris. Nimetatud puuduste kõrvaldamiseks ning andmete korrastamiseks toimub käesoleval ajal elektroonilise andmebaasi loomine. Andmete kontrollimise ja loodavasse andmebaasi sisestamise järgselt parandatakse jooksvalt ka andmed riiklikes registrites.

15. Sarnaselt eelmise aasta auditis väljatooduga esineb vajakajäämisi ja vigu inventuuride läbiviimisel. Näiteks ei vasta nõuetele inventuuride dokumentatsiooni ja lõppaktide vormistus ning puuduvad mahakandmisettepanekud (Kaitseväe Logistikakeskus, Kuperjanovi ÜJP, Merevägi, Kaitsejõudude Peastaap).

Kaitseministri vastus: KJPS eelarve- ja rahandusosakond ning logistikaosakond töötavad koostöös välja kaitseväe inventeerimisjuhendi muudatused. Lisaks hakatakse inventuuride läbiviimist käsitlema väeosade/asutuste ning tagalaülemate teabepäevadel, et vältida vigu inventuuride läbiviimisel ja dokumentatsiooni vormistamisel.

16. Osa käskkirju on vormistatud tagantjärele, mis muudab raamatupidamisarvestuse sagedaste paranduskannete ja tagasiulatuvalt tehtud tasaarvelduste tõttu vähem läbipaistvaks (Kaitseväe Logistikakeskus, Merevägi, Kuperjanovi ÜJP).

Kaitseministri vastus: Kaitseväe Logistikakeskuses on puuduse kõrvaldamiseks abinõud tarvitusele võetud, hilinevad lähetuste esildisi ja puhkuseavaldusi reeglina ei rahuldata.

JVÕKis Kuperjanovi ÜJP on väeosa siseselt parandatud sisekommunikatsiooni vahendeid ja protseduure.

17. Ametijuhendid on puudulikud või hoopis kinnitamata (Kaitseväe Logistikakeskus, Kaitsejõudude Peastaap, Merevägi, Kuperjanovi ÜJP).

Kaitseministri vastus: Kaitseväe juhataja 09.04.2007. a käskkirjaga nr 97 kinnitati juhend „Ametijuhendi vormistamise kord kaitseväes ja Kaitseliidus”, millest lähtuvalt on kaitseväe väeosadele ja asutustele ning Kaitseliidule pandud kohustuseks koostada kaitseväelaste ja riigiametnike ametikohtade ametijuhendid. Kaitsejõudude Peastaabis ja väeliikide staapides oli ametijuhendite koostamise tähtajaks 04.06.2007. a; kaitseväe väeosades ja asutustes ning Kaitseliidus 31.08.2007. a. Tulenevalt eeltoodust on antud probleem lahendamisel.

18. Mitmed kaitseväe asutused võtsid eelarveaasta kestel personalikuludega seotud kohustusi, milleks ei olnud eelarves raha ette nähtud ja mille tõttu tuli eelarvet muuta. Riigikontrolli hinnangul on nimetatud olukorra põhjuseks nõrk planeerimine, ebapiisav kontrollisüsteem kaitseväes ja ka Kaitseministeeriumi puudulik järelevalve. Ministeeriumi ülesanne põhimääruse kohaselt on teha järelevalvet kaitseväe vara ja rahaliste vahendite kasutamise ning kulutuste otstarbekuse üle.

Kaitseministri vastus: Nõustume Riigikontrolli väitega, et mõned kaitseväe asutused võtsid eelarveaasta kestel rohkem personalikuludega seotud kohustusi olukorras, kus eelarves selles raha ette nähtud ei olnud. Kaitseväe personalikulude planeerimisega seotud küsimustes viidi Kaitseministeeriumi poolt 2006. aastal läbi audit, mille lõppjäreldestes sisaldub mitmeid olulisi ettepanekuid. Kaitseministeerium koostöös kaitseväega on astunud konstruktiivseid samme kõnealuste ettepanekute kontekstis eelarvevahendite planeerimise ning järelevalve edasiseks parandamiseks. Peamiseks neist on otsus töötada välja ning rakendada kõikidele valitsemisala asutustele/raamatupidamisüksustele ühine majandustarkvara, mis võimaldab paremini tagada eelarvevahendite kvaliteetne planeerimine ja nende kasutamise kontroll.

Eelmise aasta auditi märkuse ja tähelepanekutega arvestamine

Märkus tehakse olulise vea kohta, mis võib mõjutada finantsaruannete õigsust ja anda seeläbi finantsaruannete lugejatele moonutatud informatsiooni.

19. Eelmise aasta auditiaruandes „Kaitseministeeriumi 2005. aasta raamatupidamise aastaaruande ja tehingute seaduslikkuse auditeerimine riigi 2005. aasta majandusaasta koondaruandele hinnangu andmiseks” tegi Riigikontroll märkuse palgaastmete määramise kohta ning tähelepanekud varade üleandmise kohta Kaitseliidule, inventuuride korraldamise, relvastuse ja laskemoona arvestuse ja riigihangete korralduse kohta.

20. Auditi käigus selgus, et endiselt esineb puudujääke palgaastmete määramisel ja palkade diferentseerimisel, inventuuride ja riigihangete korralduses.

21. 31.12.2006. a seisuga oli Kaitseleiidule üle andmata 5 kinnistut, mida kajastatakse Kaitseministeeriumi bilansis, lisaks ka objekte, mida ei ole võimalik Kaitseleiidule tagastada, kuid mis kuuluvad asendamisele samaväärsetega. Praeguseks on 4 kinnistu üleandmise kohta koostatud Vabariigi Valitsuse korralduse eelnõud, mille Rahandusministeerium on juba kooskõlastanud ja mis on saanud ka kaitseväge juhataja nõusoleva arvamuse.

/allkirjastatud digitaalselt/

Õie Soovik
II auditiesakonna auditijuht peakontrolöri ülesannetes

Kaitseministri vastus

Kaitseminister saatis 13.07.2007. a oma vastuse Riigikontrolli auditi aruande eelnõule.

Kaitseministri üldised kommentaarid auditiaruande kohta

Täname Teid ja kogu auditi meeskonda Kaitseministeeriumi 2006. aasta raamatupidamise aruande ja tehingute seaduslikkuse osas kontrolli läbiviimise ja hinnangu andmise eest.

Aruandes käsitletud teemad	Kaitseministri vastused
<p>Varude arvestus (p-d 4–5)</p>	<p>Kaitseväe Logistikakeskuse eestvedamisel juurutatava infosüsteemi MAS-Axapta laoarvestuse mooduli (WMS) käivitamine on hetkel projekti esimene prioriteet ning on kavas lõpetada 2007. aasta lõpuks. Esimesed laod on uude infosüsteemi üle viidud ja töötavad paralleelselt vana laoarvestus-programmiga. Ülejäänud ladude osas toimuvad ettevalmistustööd ja ladude ülekandmine toimub vastavalt aastainventuuride läbiviimisele. Takistavateks teguriteks on hetkel relvastuse ja laskemoona ladude andmebaaside salastatuse nõue ning inimressursi puudumine.</p> <p>Laoarvestusega tegelevate raamatupidajate vähesuse ja ladude teenistuse alakomplekteerituse põhjuseks on olnud suur kaadrivoolavus. Hetkel toimub koosseisutabeli muudatusettepanekute kinnitamine, kus kajastuvad täiendavad ametikohad lisandunud ülesannete täitmiseks.</p>
<p>Varude arvestus (p 6)</p>	<p>Varude ladustamisega seotud probleemide üheks põhjuseks on olnud piisavate sorteerimis- ja komplekteerimispindade puudumine, eelkõige just suurte koguste saabumisel. Kaitseväe Logistikakeskuses on alustatud olemasolevate varude seisukorra ja vajaduste kaardistamisega. Alustatud on laovarude ümberladustamisega ning mittevajaliku ja kasutuskõlbmatu varustuse hävitamisega. Koostöös KJPS logistikaosakonnaga on moodustatud töögrupp varustuse elutsükli kulude planeerimiseks kaitseväes.</p>
<p>Riigiteenistujate ametinimetuste ja palgaastmete seaduse järgimine (p-d 9–10)</p>	<p>Kaitseministeerium on Riigikontrolliga samal seisukohal, et kaitseväe asutused peavad lähtuma ametnike ametisse nimetamisel neile palgaastmete ja palgamäärade määramisel riigiteenistujate ametinimetuste ja palgaastmete seaduse paragrahvi 10 lõikes 8 sätestatust.</p> <p>Kaitseväe juhataja on pöördunud ministeeriumi poole ettepanekuga muuta riigiteenistujate ametinimetuste ja palgaastmete seadust. Kaalume riigiteenistujate ametinimetuste ja palgaastmete seaduse muudatust. Siiani on seda takistanud kaitseväe õigusliku korraldust puudutava seaduse puudumine, mis täpselt määratleks kaitseväe asutuste õigusliku staatuse. Senikaua, kui ei ole riigiteenistujate ametinimetuste ja palgaastmete seadust muudetud, peab kaitseväge lähtuma praegusest seaduse sõnastusest.</p>
<p>Riigihangete seaduse järgimine (p-d 11–13)</p>	<p>Oleme leidnud 2006. a riigihanketa soetatud reisiteenuste ja kütuse hankimise probleemile Mereväes järgmise lahenduse: Kaitseväes on mainitud valdkondades korraldatud ühtne riigihange, mis laieneb ka mereväele.</p> <p>Mereväes on riigihangete deklaratsioonide esitamise eest määratud vastutav isik ning edaspidi esitatakse deklaratsioonid õigeaegselt.</p> <p>JVÕKis Kuperjanovi Üksik-jalaväepataljon on tugevdatud väeosa sisest kontrolli riigihangete läbiviimisel. Kuna väeosas puudub võimekus laiaulatuslike hangete korraldamiseks, on JVÕKi Kuperjanovi Üksik-jalaväepataljon ja Riigihanke OÜ vahel sõlmitud leping.</p> <p>JVÕK Kuperjanovi Üksik-jalaväepataljon ja Riigihanke OÜ vahel sõlmitud leping hõlmab kohustust deklareerida vajalikud tehingud Riigihanke registrites. Väeosa siseselt on täpsustamisel kord sissekande tegemisest üle 100 000 krooniste tehingute korral.</p>

Aruandes käsitletud teemad	Kaitseministri vastused
	<p>Kaitseväge Ühendatud Õppeasutuste (edaspidi KVÜÖA) poolt korraldatakse trükiste soetamine riigihangete seadust järgides. Alates 02.04.2007 kasutab KVÜÖA läbiviidud ja läbiviidavate riigihangete õiguspäraseks korraldamiseks lepingujärgset teenust, millega tagatakse ka riigihanke deklaratsioonide korrektne esitamine.</p> <p>Kaitsejõudude Peastaabis korraldati 2007. a kaitseväge reiseenuste jaoks ühtne riigihange ning 16.04.2007 sõlmiti KJPS ja AS Estraveli vahel leping Krediididõigustega püsikliendileping korporatiivsete reiseenuste müügi kohta. KJPS-s on väljatöötamisel asutusesisene regulatsioon riigihangete läbiviimiseks. 2006. a läbiviidud riigihangete kohta on esitatud kõik deklaratsioonid.</p> <p>Kaitseväge Logistikakeskusest on riigihangete deklaratsioonide puudutav ebakorrektsus töökorraldusest kõrvaldamisel.</p>
<p>Riigivara seaduse järgimine (p 14)</p>	<p>Kaitseministeerium nõustub viidatud puuduste olemasoluga vara registreerimisel riigivara registris. Nimetatud puuduste kõrvaldamiseks ning andmete korrastamiseks toimub käesoleval ajal elektroonilise andmebaasi loomine. Andmete kontrollimise ja loodavasse andmebaasi sisestamise järgselt parandatakse jooksvalt ka andmed riiklikes registrites.</p>
<p>Riigivara seaduse järgimine (p 15)</p>	<p>KJPS eelarve- ja rahandusosakond ning logistikaosakond töötavad koostöös välja kaitseväge inventeerimisjuhendi muudatused. Lisaks hakatakse inventuuride läbiviimist käsitlema väeosade/asutuste ning tagalaülemate teabepäevadel, et vältida vigu inventuuride läbiviimisel ja dokumentatsiooni vormistamisel.</p>
<p>Riigivara seaduse järgimine (p 16)</p>	<p>Kaitseväge Logistikakeskuses on puuduse kõrvaldamiseks abinõud tarvitusele võetud, hilinenud lähetuste esildisi ja puhkuseavaldusi reeglina ei rahuldata.</p> <p>JVÖKis Kuperjanovi ÜJP on väeosa siseselt parandatud sisekommunikatsiooni vahendeid ja protseduure.</p>
<p>Riigivara seaduse järgimine (p 17)</p>	<p>Kaitseväge juhataja 09.04.2007. a käskkirjaga nr 97 kinnitati juhend „Ametijuhendi vormistamise kord kaitseväes ja Kaitseliidus“, millest lähtuvalt on kaitseväge väeosadele ja asutustele ning Kaitseliidule pandud kohustuseks koostada kaitsevägeelaste ja riigiametnike ametikohtade ametijuhendid. Kaitsejõudude Peastaabis ja väeliikide staapides oli ametijuhendite koostamise tähtajaks 04.06.2007. a; kaitseväge väeosades ja asutustes ning Kaitseliidus 31.08.2007. a. Tulenevalt eeltoodust on antud probleem lahendamisel.</p>
<p>Riigivara seaduse järgimine (p 18)</p>	<p>Nõustume Riigikontrolli väitega, et mõned kaitseväge asutused võtsid eelarveaasta kestel rohkem personalikuludega seotud kohustusi olukorras, kus eelarves selles raha ette nähtud ei olnud. Kaitseväge personalikulude planeerimisega seotud küsimustes viidi Kaitseministeeriumi poolt 2006. aastal läbi audit, mille lõppjäreldestes sisaldub mitmeid olulisi ettepanekuid. Kaitseministeerium koostöös kaitseväega on astunud konstruktiivseid samme kõnealuste ettepanekute kontekstis eelarvevahendite planeerimise ning järelevalve edasiseks parandamiseks. Peamiseks neist on otsus töötada välja ning rakendada kõikidele valitsemisala asutustele/raamatupidamisüksustele ühine majandustarkvara, mis võimaldab paremini tagada eelarvevahendite kvaliteetne planeerimine ja nende kasutamise kontroll.</p>

Ülevaade Kaitseministeeriumi valitsemisalast

Kaitseministeeriumi valitsemisalasse kuulub riigikaitse korraldamine ja ettepanekute tegemine riigikaitsepoliitika kujundamiseks, riigikaitse elluviimine, rahvusvahelise kaitsealase koostöö koordineerimine, mobilisatsiooni ettevalmistamine ja läbiviimine, kutsealuste kutsumine ajateenistusse, kaitseväge reservi arvestuse ja väljaõppe korraldamine, kaitseväge ja Kaitseliidu rahastamine ja varustamine, kaitsetööstuse arendamine, kaitseväge ja Kaitseliidu tegevuse kontrollimine ning asjakohaste õigusaktide eelnõude koostamine.

Kaitseministeeriumi valitsemisalal on kaitsevägi, Kaitseliit, Teabemet, Kaitseressursside Amet, kaitseväeteenistuse komisjon, kaitseväge ja Kaitseressursside Ameti arstlikud komisjonid, Kaitseministeeriumi arstlik keskkomisjon, kaitseväge õppeasutused ja Kaitseministeeriumi hallatavad riigiasutused.

Kaitseministeeriumi põhiülesanne on teha oma valitsemisalal korraldus-, planeerimis-, arendus- ja järelevalvetoiminguid.

Kaitseminister teeb muu hulgas järgmist:

- Kinnitab riigieelarvest lähtudes ministeeriumi valitsemisalal olevate riigiasutuste eelarved, muudab neid ja kontrollib nende täitmist ning vajaduse korral teeb ettekirjutusi eelarveraha kasutamiseks.
- Vastutab ministeeriumi (riigiraamatupidamiskohustuslase) raamatupidamise eest ning kinnitab majandusaasta aruande.
- Vastutab riigivara säilimise ja heaperemeheliku kasutamise eest ning korraldab seda kooskõlas riigivaraseadusega.
- Otsustab ministeeriumi ülesannete täitmiseks vajamineva vara hankimiseks ja teenuste tellimiseks riigihangete korraldamise vajaduse.
- Tagab sisekontrollisüsteemi rakendamise ja siseauditi korraldamise ministeeriumis ja ministeeriumi valitsemisalal olevates valitsusasutustes ning valitsusasutuste hallatavates riigiasutustes.

Rahandusosakonna ülesandeks on ministeeriumi raamatupidamine ja valitsemisala majandusaasta aruande koostamine.

Auditeeritaval perioodil oli kaitseministriks Jürgen Ligi (04.04.2007. a alates Jaak Aaviksoo) ja kantsleriks Lauri Almann. Rahandusosakonna juhataja on Merle Hermann ja rahandusosakonna raamatupidamisbüroo juhataja (pearaamatupidaja) Piret Ilves (kuni 17.09.2006. a Virge Must).

Kaitseministeeriumi eelarve täitmise konsolideeritud aruanne näitab 2006. a kassakuludeks 3,07 miljardit krooni. Valitsemisala bilansimaht 31.12.2006. a seisuga on 5,18 miljardit krooni, mis võrreldes 31.12.2005. a seisuga (4,66 miljardit krooni) on suurenenud 11,2%. Bilansist moodustab materiaalne põhivara 75% ja varud 20%. 2006. a eelarve maht oli 3,5 miljardit krooni, mis 2005. a 3,0 miljardi krooniga võrreldes on suurenenud 17%.

Auditi iseloomustus

Riigikontrollil on riigieelarve seaduse järgi kohustus anda hinnang riigi ja põhiseaduslike institutsioonide majandusaasta aruande õigsuse ja tehingute seaduslikkuse kohta. Selle kohustuse täitmiseks auditeerib Riigikontroll seotud asutusi ja isikuid.

Auditi eesmärk

Auditi eesmärgiks on anda hinnang riigi 2006. a majandusaasta koondaruande seisukohalt olulistele Kaitseministeeriumi valitsemisala majandusaasta aruande näitajate õigsusele ning nende aluseks olnud tehingute seaduslikkusele. Auditi eesmärgiks ei olnud hinnangu andmine ministeeriumi raamatupidamise aruandele tervikuna ja kõikide tehingute seaduslikkusele, samuti raamarupidamisarvestuse üldisele korraldusele ministeeriumi valitsemisalas. Riigieelarve seaduse kohaselt on see ministeeriumi siseauditi eest vastutava isiku ülesandeks.

Hinnangu andmise kriteeriumid

Hinnangu andmisel tugines Riigikontroll järgmistele kriteeriumidele:

- varad ja kohustused eksisteerivad 31.12.2006. a seisuga;
- varad ja kohustused kuuluvad 31.12.2006. a seisuga Kaitseministeeriumile või tema allasutusele;
- tehingud või sündmused toimusid 2006. aastal;
- kõik varad, kohustused, tehingud, sündmused on kajastatud ja näitajad avalikustatud;
- varad ja kohustused on kajastatud õiges bilansilises väärtuses;
- tehingud või sündmused on kajastatud õiges summas ja tulud või kulud on kantud õigesse perioodi;
- näitajad on avalikustatud, klassifitseeritud ja kirjeldatud kooskõlas raamatupidamise hea tavaga;
- tegevusaruandes toodud numbriline info, mis tuleneb raamatupidamise aastaaruandest, on kajastatud õigetes summades;
- tehingud või sündmused on olulises osas kooskõlas olulisemate asjakohaste regulatsioonidega.

Auditi ulatus ja käsitusviis

Kaitseministeeriumi 2006. a majandusaasta aruande õigsusele hinnangu andmise käigus hindas Riigikontroll raamatupidamise aastaaruande vastavust raamatupidamise seadusele, rahandusministri asjakohastele määrustele ning raamatupidamise heale tavale.

Riigi majandusaasta koondaruande seisukohalt olulised tehinguklassid Kaitseministeeriumi valitsemisalas on ära toodud tabelis. Kontrolliti kõiki nimetatud tehinguklasse.

Tabel. Olulised tehinguklassid ja nende saldod

Tehinguklassid	Tehinguklassi saldo Kaitseministeeriumi valitsemisala 2006. a aastaaruandes (kr)	Auditeeritud asutused
Muud nõuded ja ettemaksed	114 688 150	Kaitseministeerium, Kaitseväe Logistikakeskus, KJPS ³
Varud	1 038 317 241	Kaitseväe Logistikakeskus, KÜJP, Merevägi
Materiaalne põhivara	3 904 480 422	Kaitseväe Logistikakeskus, Kaitseministeerium, Tapa Väljaõppekeskus
Materiaalse põhivara amortisatsioon	413 998 273	Kaitseväe Logistikakeskus, Merevägi, Tapa Väljaõppekeskus, KÜJP, Kaitseministeerium, KJPS
Võlad hankijatele	59 629 931	Kaitseministeerium, Kaitseväe Logistikakeskus, Merevägi, Tapa Väljaõppekeskus, KJPS
Võlad töövõtjatele	68 317 434	Kaitseväe Logistikakeskus, KJPS, KVÜÖA, Kaitseministeerium, Merevägi
Pikaajalised laenukohustused	27 991 292	Kaitseministeerium
Sihtfinantseerimine	186 734 295	Kaitseväe Logistikakeskus, Merevägi, Tapa Väljaõppekeskus
Tulud majandustegevusest	28 925 041	Kaitseministeerium, Merevägi, KVÜÖA, Kaitseväe Logistikakeskus
Tööjõukulud	793 688 585	Kaitseväe Logistikakeskus, Kaitseministeerium, KJPS, KVÜÖA, Merevägi, Tapa Väljaõppekeskus, KÜJP
Majandamiskulud	774 025 059	Kaitseväe Logistikakeskus, KJPS, Kaitseministeerium, Merevägi, Tapa Väljaõppekeskus, KVÜÖA
Kinnisvarainvesteeringud	17 132 843	Kaitseministeerium
Muud kohustused ja saadud ettemaksed	82 427 246	Kaitseministeerium, Kaitseväe Logistikakeskus, KVÜÖA, KJPS, KÜJP, Tapa Väljaõppekeskus
Kasum/kahjum varude ja põhivara müügist	25 289 593	Kaitseministeerium, Kaitseväe Logistikakeskus
Muud toetused (antud)	293 084 637	Kaitseministeerium, Kaitseväe Logistikakeskus
Maksu-, lõivu- ja trahvikulud	196 333 528	Kaitseväe Logistikakeskus, KVÜÖA, Tapa Väljaõppekeskus, Merevägi, KÜJP, Kaitseministeerium, KJPS

Hinnangu andmisel tehingute seaduslikkusele kinnitab Riigikontroll, et kontrollitud tehingud on sooritatud, lähtudes riigieelarve seadusest ning 2006. aasta riigieelarve ja lisaelarve seadusest. Lisaks hinnati, kas valimisse langenud majandustehingud on kooskõlas riigihangete seaduse, riigivaraseaduse ning riigiteenistujate ametinimetuste ja palgaastmestiku seadusega.

Kontrollitoimingute tulemusel jõudis Riigikontroll arvamusele, et riigi majandusaasta koondaruandele hinnangu andmisel saab tugineda valitsemisala siseaudiitorite (Kaitseministeeriumi ja Kaitsejõudude Peastaabi) ja välisaudiitori (AS Ernst & Young Baltic) tööle ning siseauditi eest vastutava isiku

³ KJPS – Kaitsejõudude Peastaap, KVÜÖA – Kaitseväe Ühendatud Õppeasutused, KÜJP – Kuperjanovi Üksik-Jalaväepataljon, Merevägi – Mereväe Staap, Miinilaevade Divisjon, Mereväebaas

hinnangule Kaitseministeeriumi konsolideeritud majandusaasta aruande kohta. Kaitseväe Logistika-keskust, Mereväge, Kaitsejõudude Peastaapi, Kuperjanovi Üksik-jalaväepataljoni ja Kaitseväe Ühendatud Õppeasutusi puudutavate märkuste ja tähelepanekute tegemisel on kasutatud Kaitsejõudude Peastaabi siseauditi aruandeid, Kaitseministeeriumi puhul ka Ernst & Young Baltic ASi aruannet Kaitseministeeriumi 2006. a majandusaasta kohta.

Riigikontroll sooritas auditi kooskõlas INTOSAI (Kõrgeimate Kontrolliasutuste Rahvusvaheline Organisatsioon) auditistandarditega. Need standardid nõuavad, et audit kavandatakse ja sooritatakse viisil, mis võimaldab piisava kindlustundega otsustada, et finantsaruanded ei sisalda olulisi vigu ega ebatäpsusi. Auditi käigus kontrollisid audiitorid väljavõtteliselt tõendusmaterjale, millel põhinevad raamatupidamise aastaaruandes esitatud näitajad. Audit hõlmas ka aruannete koostamisel kasutatud arvestuspõhimõtete ja juhtkonna raamatupidamislike hinnangute analüüsi.

Riigikontroll leiab, et audit annab piisava aluse arvamuse avaldamiseks valitsemisala raamatupidamise aastaaruande ja majandustehingute seaduslikkuse kohta.

Auditi lõpetamise aeg:

Audit lõpetati 2007. aasta mais.

Auditi meeskond:

Auditi meeskonda kuulusid auditijuht Hannes Unt, vanemaudiitor Sven Potapov ja audiitor Mare Kabrits.

Kontaktandmed

Auditi kohta saab lisainfot Riigikontrolli kommunikatsiooniteenistusest
tel +372 640 0704 või +372 640 0777, e-post riigikontroll@riigikontroll.ee

Auditiaruande number Riigikontrolli asjaajamissüsteemis on OSII-2-1.4/07/62.

Riigikontrolli postiaadress on:

Narva mnt 11a
15013 TALLINN
Tel +372 640 0700
Faks +372 661 6012
riigikontroll@riigikontroll.ee

Riigikontrolli varasemaid auditeid Kaitseministeeriumis

26.07.2006 – Kaitseministeeriumi 2005. aasta raamatupidamise aastaaruande ja tehingute seaduslikkuse auditeerimine riigi 2005. aasta majandusaasta koondaruandele hinnangu andmiseks

12.08.2005 – Kaitseministeeriumi valitsemisala raamatupidamiskorraldus ja tehingute seaduslikkus 2004. aastal

Kõik aruanded on kättesaadavad Riigikontrolli koduleheküljelt www.riigikontroll.ee